

Міністерство освіти і науки України
ВСП Інститут інноваційної освіти
«Київського національного університету будівництва і архітектури»

Затверджено

Вченою радою ВСП ІІНО КНУБА
протокол від 2020 р. № 8

Голова вченої ради

Даневич О.С.

СИЛАБУС

Фінансове право

Назва дисципліни

освітній рівень	<u>перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</u> (назва освітнього рівня)
галузь знань	281. Публічне управління та адміністрування
спеціальність	281. Публічне управління та адміністрування
спеціалізація	281. Публічне управління та адміністрування
освітня програма	Публічне управління та адміністрування
мова навчання	українська

Силабус навчальної дисципліни «Фінансове право» розроблений на підставі програми навчальної дисципліни «Фінансове право», затвердженої на засіданні Методичної комісії (протокол від «04» 09 2020 р. № 4) та Вченої ради (протокол від «15» 09 2020 р. № 2).

Розробник Новикова І.В. д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та менеджменту

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії (протокол від «04.09» 2020 р. № 4).

Голова навчально - методичної комісії Новикова І.В.

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Посада	Педагогічна категорія	Наук. ступінь, вчене звання	Наукові інтереси	Контактна інформація
Новикова Іннола Вікторівна	завідувач кафедри		д.е.н., професор		(050_334-28-39, innolanovykova@gmail.com графік консультацій

Політика навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (0,5 бала). Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу кафедри та навчального відділу за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають

інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародна мобільність, карантинні обмеження) навчання може відбуватись в он-лайн формі. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Провідну роль у розв'язанні проблеми фінансового оздоровлення України, створенні сучасного ринкового господарства відіграє фінансова політика держави та її втілення шляхом розбудови норм та інститутів фінансового права, що є визначальними в системі засобів економіко-правового регулювання, зокрема в механізмі регулювання з боку держави суспільних відносин, які виникають з приводу мобілізації, розподілу та використання централізованих і децентралізованих фондів коштів.

Саме тому знання відповідних норм фінансового права, механізму їх дії стали об'єктивною необхідністю для широкого кола правознавців, економістів апарату законодавчих і виконавчих органів державної влади, підприємств, установ, організацій.

2.1. Мета навчальної дисципліни:

- вивчення фінансового права у всіх його виявах: як самостійну галузь права національної системи права, як систему законодавства, частково як науку, що вивчає фінансове право;

- формування у вивчаючих теоретично і емпірично обґрунтованих знань про провідну роль, яку відіграє фінансове право у регулюванні державою суспільних відносин, що виникають з приводу мобілізації, розподілу і використання централізованих та децентралізованих фондів коштів, які створюють матеріальну основу для виконання завдань та функцій держави;

- засвоєння теоретичних положень і змісту фінансового законодавства, застосування фінансово-правових норм до конкретних життєвих ситуацій;

- опанування студентами механізму виникнення, зміни та припинення фінансово-правових відносин, а також нормативно-правового забезпечення у сфері державних фінансів;

- вивчення студентами фінансового законодавства, сукупності юридичних норм, що регулюють суспільні відносини, які виникають в процесі мобілізації, розподілу і використання централізованих і

децентралізованих фондів коштів з метою забезпечення виконання завдань і функцій держави;

- формування у майбутніх спеціалістів правової свідомості та правової культури, правових засад регулювання фінансової діяльності, вдосконалення навичок використання теоретичного і нормативно-правового матеріалу при вирішенні практичних завдань забезпечення необхідних умов функціонування підприємств, установ та організацій різних форм власності.

2.2. Завдання навчальної дисципліни:

- передача студентам комплексу знань про поняття, систему і роль фінансового права в сучасних умовах, про закони та підзаконні нормативно-правові акти, норми фінансового права, які регулюють фінансову діяльність держави та фінансову систему України, фінансовий контроль, бюджетний устрій і бюджетний процес, податкові, кредитні, страхові, банківські та валютні правовідносини, що виникають між різноманітними суб'єктами цих відносин;

- озброєння майбутніх фахівців системними знаннями щодо змісту, предмету, специфіки прояву та методів регулювання публічних фінансових правовідносин, що сприяє засвоєнню дисциплін як економічного циклу, так і цивільного, господарського, адміністративного, банківського та біржового права України;

- сприяння формуванню у майбутніх фахівців економічного та правового мислення, свідомого дотримання і виконання законів та правових приписів, правильного застосуванню норм законів та юридичних приписів, потрібних для ефективної практичної діяльності в умовах сучасної ринкової економіки України.

2.3 В результаті вивчення дисципліни «Фінансове право» студенти повинні

знати:

— базові поняття фінансового права: поняття, предмет, метод, джерела фінансового права та його місце у системі права України;

— сучасні тенденції в розвитку фінансових правовідносин;

— організаційно-правові засади діяльності фінансових органів держави;

— систему джерел фінансового права;

— законодавчі та основні нормативно-правові акти відомчого характеру;

— поняття, зміст, форми і методи здійснення фінансового контролю;

— поняття, структуру та особливості бюджетно-правових відносин та інших фінансово-правових інститутів;

— правові основи грошового обігу в Україні, правила ведення безготівково-вих розрахунків та касових операцій;

— правовий режим валютних операцій;

— види юридичної відповідальності за фінансові правопорушення та відповідні санкції.

вміти:

- вільно орієнтуватися в системі фінансового законодавства України;
- знаходити і добирати необхідну фінансово-правову інформацію;
- відбирати, аналізувати та застосовувати нормативно-правові акти для вирішення конкретних питань юридичного характеру у своїй професійній практичній діяльності;
- користуватися першоджерелами фінансового права;
- аналізувати нормативно-правові акти з фінансового права;
- правильно кваліфікувати фінансово-правові ситуації та застосовувати відповідні норми фінансового права;
- застосовувати зразки фінансових документів у практичній діяльності для вирішення правових питань;
- коментувати, надавати консультації та практичні рекомендації з питань застосування норм Бюджетного та Податкового кодексів України у практичній діяльності;
- вживати заходи з метою запобігання фінансових правопорушень на підприємствах та установах по місцю роботи.

3.Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Загальна частина фінансового права

Тема 1. Фінанси, фінансова система та публічна фінансова діяльність.

Сутність та визначення поняття «фінанси». Призначення та функції фінансів. Приватні та публічні (державні та органів місцевого самоврядування) фінанси. Фінансові ресурси та їх види. Поняття фінансової системи. Структурні елементи фінансової системи держави. Особливості фінансової системи України в сучасний період. Фінансова політика держави. Поняття та зміст публічної фінансової діяльності. Значення та організаційно-правові особливості фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування. Принципи публічної фінансової діяльності. Правові форми і методи фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування. Повноваження органів державної влади загальної та спеціальної компетенції, а також органів місцевого самоврядування у фінансової діяльності.

Тема 2. Предмет, метод та система фінансового права

Характеристика відносин, що становлять поняття фінансового права, його місце в національній системі права. Предмет та. метод фінансового права як галузі права. фінансово-правового регулювання. Система фінансового права. Інститути фінансового

права. Загальна частина фінансового права. Особлива частина фінансового права. Джерела фінансового права: поняття та їх класифікація. Конституція України як основне джерело фінансового права. Фінансово-правові акти.

Тема 3. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини.

Поняття, ознаки та структура фінансово-правових норм. Особливості та класифікація фінансово-правових норм. Види фінансово-правових норм. Реалізація фінансово-правових норм. Поняття та особливості фінансових правовідносин. Види Фінансові правовідносини, їх суб'єкти, об'єкт, зміст та види. Права та обов'язки учасників фінансових правовідносин. Виникнення, зміна та припинення фінансових правовідносин.

Тема 4. Правові основи фінансового контролю.

Поняття ,організаційно-правовий механізм і призначення фінансового контролю. Фінансовий контроль як засіб забезпечення законності та фінансової дисципліни. Поняття та суть фінансового контролю. Завдання, об'єкти та суб'єкти фінансового контролю. Поняття методів і форм фінансового контролю. Сутність ревізії як методу фінансового контролю та види ревізій. Сутність перевірки як методу фінансового контролю та види перевірок. Система органів державного фінансового контролю. Особливості фінансового контролю органів місцевого самоврядування. Система внутрішньогосподарського контролю. Поняття аудиту як фінансового контролю. Види аудиторського контролю.

Тема 5. Фінансово-правова відповідальність.

Загальноправовий зміст юридичної відповідальності суб'єктів фінансового права. Поняття та склад фінансового правопорушення. Суб'єкти фінансового правопорушення. Об'єкт правопорушення, яке скоюють суб'єкти фінансового права. Види юридичної відповідальності за порушення фінансового законодавства та їх особливості.

Характеристика юридичної відповідальності за порушення бюджетного, податкового, банківського, валютного законодавства України та законодавства у сфері страхування.

Порушення, що мають місце у сфері формування та виконання бюджету. Податкові правопорушення. Порушення у сфері діяльності банківських установ. Правопорушення на валютному та страховому ринках.

Змістовий модуль II. Особлива частина фінансового права: Правове регулювання державних та місцевих централізованих фондів коштів, бюджетний процес.

Тема 6. Бюджетне право. Бюджетна система України

Поняття та значення бюджету. Бюджет як економічна категорія. Бюджет як правова категорія. Функції бюджету. Особливості бюджетного законодавства України. Бюджетний кодекс як джерело бюджетного права. Загальна частина бюджетного кодексу. Особлива частина бюджетного кодексу. Загальний і спеціальний фонди бюджету. Позабюджетні фонди. Резервний фонд бюджету. Порядок використання коштів із резервного фонду.

Поняття та особливості бюджетного права в Україні. Бюджетно-правові відносини, їх особливості та види. Суб'єкти бюджетних правовідносин. Поняття та види бюджетно-правових норм. Поняття бюджетного устрою.

Поняття бюджетної системи. Склад бюджетної системи України. Поняття місцевого бюджету. Принципи бюджетної системи України. Особливості зведеного бюджету. Бюджетна класифікація, її поняття та основні елементи. Доходи та видатки бюджету, їх класифікація. Поняття та сутність бюджетного дефіциту і профіциту. Залишок бюджетних коштів.

Поняття бюджетних повноважень та їх види. Міжбюджетні відносини в Україні. Сутність та методи бюджетного регулювання держави. Поняття та види міжбюджетних трансфертів.

Поняття, сутність та особливості бюджетного процесу. Поняття бюджетного періоду та бюджетного циклу. Особливості стадій бюджетного процесу. Склад учасників бюджетного процесу. Розпорядники бюджетних коштів та їх повноваження. Бюджетні запити. Бюджетні призначення та бюджетні асигнування. Основні напрямки бюджетної політики на наступний бюджетний період. Перелік документів до проекту закону про Державний бюджет України. Порядок розгляду, затвердження та організаційно-правового забезпечення виконання Державного бюджету України. Поняття місцевих бюджетів і бюджетів органів місцевого самоврядування. Особливості бюджетного процесу на місцевому рівні. Юридична база та порядок контролю виконання і звітності про виконання Державного та місцевих бюджетів.

Тема 7. Правові засади регулювання публічних доходів. Податкове право.

Поняття та сутність публічних доходів, правові основи їх встановлення та стягнення. Поняття державних доходів та їх види.

Місцеві доходи. Поняття доходів бюджетів. Особливості класифікації публічних доходів. Система публічних доходів.

Визначення поняття «податок». Податки та їх характерні ознаки. Функції податків. Податкові доходи. Поняття податкового платежу та збору. Види неподаткових доходів. Податкова система України та її принципи. Класифікація податків. Загальнодержавні та місцеві податки і збори. Прямі і непрямі податки. Види податків залежно від платника.

Сутність та завдання податкового права як елементу фінансового права.

Поняття та види податкових правовідносин та податкових норм. Податковий кодекс України як джерело податкового права. Юридичний склад податку. Платник податку. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Ставка податку. Податковий період. Порядок обчислення податку. Податкового права. Основні елементи податкового закону. Загальнодержавні і місцеві податки в Україні. Поняття податкової системи.

Тема 8. Правове регулювання цільових позабюджетних фондів.

Поняття та класифікація цільових публічних фондів коштів. Завдання, правові засади організації та діяльності Пенсійного фонду України. Завдання, правові засади організації та діяльності Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та тимчасової втрати працездатності. Правові засади функціонування Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Завдання та правові засади діяльності Фонду соціального захисту інвалідів. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, його завдання, функції та правові засади діяльності.

Тема 9. Правовідносини у сфері публічного кредиту.

Поняття й ознаки публічного кредиту. Сутність державного кредиту, його принципи і форми. Визначення відмінностей між державним та банківським кредитом. Поняття державних і місцевих запозичень. Інститут державних і місцевих запозичень. Принципи державних і місцевих запозичень.

Державний і муніципальний борги. Види і форми державного боргу. Управління державним і місцевим боргом. Нормативно-правове забезпечення відносин у галузі державного боргу. Поняття державних позик. Облігації внутрішніх державних позик та їх види. Облігації зовнішніх державних позик та їх види. Казначейські зобов'язання. Порядок здійснення запозичень до місцевих бюджетів України. Облігації місцевих позик.

Тема 10. Правове регулювання публічних видатків і кошторисно-бюджетного фінансування

Поняття публічних видатків, особливості правового регулювання відносин у галузі видатків. Поняття витрат держави, їх характерні особливості та принципи фінансування. Особливості витрат держави в нових умовах господарювання. Поняття та принципи бюджетного фінансування.

Основні принципи, методи та джерела фінансування галузей народного господарства. Порядок фінансування промисловості і капітальних вкладень. Проектно-кошторисна документація. Джерела фінансування капітальних вкладень.

Поняття та сутність кошторисно-бюджетного фінансування, принципи та об'єкти фінансування. Кошторис як основний фінансовий план витрат бюджетної установи. Правове значення кошторису витрат бюджетної установи на її утримання, порядок розробки та застосування. Види кошторисів витрат.

Порядок фінансування соціально-культурних заходів і соціального захисту населення. Порядок фінансування охорони здоров'я та фізичної культури. Порядок фінансування обороноздатності держави. Порядок фінансування державних органів законодавчої і виконавчої влади.

Змістовий модуль III. Особлива частина фінансового права: Правові основи банківської діяльності, грошового обігу і розрахунків та валютного регулювання.

Тема 11. Правове регулювання банківської діяльності

Поняття та структура банківської системи України; взаємозв'язки між її елементами по горизонталі і вертикалі.

Національний банк України, його правовий статус, функції. Структура Національного банку України, керівні органи. Характеристика заходів, які застосовуються Національним банком України до порушників фінансової дисципліни.

Правовий статус та види комерційних банків за спеціалізацією діяльності. Порядок створення, реорганізації і ліквідації комерційного банку.

Характеристика базових операцій комерційних банків. Правові основи кредитування. Поняття, принципи і види кредитів. Забезпечені кредити. Предмет застави при кредитування. Іпотека. Правова природа взаємозв'язку між банком і позичальником. Структура і зміст кредитного договору.

Порядок відкриття рахунку у банку. Правові форми безготівкових розрахунків. Основні платіжні документи.

Характеристика сумнівних і значних операцій. Відповідальність банків та їх клієнтів за порушення фінансової дисципліни.

Тема 12. Правові основи страхування

Поняття страхування та його риси. Сутність і функції страхування. Історія виникнення і розвитку страхової справи у світі. Структура національного страхового ринку. Страхова компанія.

Основні галузі і види страхування. Майнове страхування. Особисте страхування. Соціальне страхування. Страхування цивільної відповідальності. Страхування підприємницьких ризиків. Співстрахування та перестрахування.

Добровільне та обов'язкове страхування. Класифікація фінансово-правових взаємовідносин у сфері страхування. Зміст та особливі умови договору страхування.

Організація нагляду та контролю за страховою діяльністю в Україні.

Тема 13. Правові засади грошового обігу і розрахунків.

Поняття грошової системи. Грошова система України та її розвиток у сучасних умовах.

Принципи побудови грошової системи та її структура. Елементи грошової системи. Правові основи грошового обігу в Україні. Грошова реформа: поняття, види. Етапи проведення грошової реформи в Україні.

Правила ведення безготівкових розрахунків. Форми платіжних документів, які підтверджують безготівкові розрахунки.

Порядок ведення касових операцій в Україні. Форми касових документів, за допомогою яких оформлюються касові операції. Компетенція керівника організації, головного бухгалтера та касира при здійсненні касових операцій.

Контроль за веденням касових операцій. Порядок проведення ревізії каси та оформлення її результатів.

Тема 14. Правові основи валютного регулювання та валютного контролю.

Поняття валюти та валютних цінностей. Поняття валютної операції. Правовий режим валютних операцій.

Ліцензування валютних операцій комерційних банків. Порядок надання ліцензій на здійснення операцій з валютними цінностями, їх види.

Загальні положення про розрахунки в іноземній валюті на території України. Правила здійснення операцій з купівлі та продажу іноземної валюти готівкою. Операції з продажу валюти на Міжбанківській валютній біржі.

Валютний контроль та органи, що його здійснюють.

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назва розділів і тем	Кількість годин	Кількість годин відведених на:				
			Лекції	Семінари	Практ. заняття	Сам. роб.	У тому числі індивід. роб.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	
Змістовий модуль 1. Публічна фінансова діяльність і фінансове право.							
1.	Тема 1. Фінанси, фінансова система та публічна фінансова діяльність.	10	2		2	6	
2.	Тема 2. Предмет, метод та система фінансового права як галузі права.	10	2		2	6	
3.	Тема 3. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини	10	2		2	6	
4.	Тема 4. Правові основи фінансового контролю.	10	2		2	6	
5.	Тема 5. Фінансово-правова відповідальність.	10	2		2	6	
Всього по змістовому модулю 1:		50	10		10	30	
Змістовий модуль 2. Правове регулювання державних та місцевих централізованих фондів коштів. Бюджетний процес.							
6.	Тема 6. Бюджетне право та процес.	10	2		2	6	
7.	Тема 7. Правові засади регулювання публічних доходів. Податкове право.	10	2		2	6	
8.	Тема 8. Правове регулювання цільових позабюджетних фондів.	10	2		2	6	
9.	Тема 9. Правовідносини у сфері публічного кредиту.	10	2		2	6	
10.	Тема 10. Правове регулювання публічних видатків і кошторисно-бюджетного фінансування.	10	2		2	6	
Всього по змістовому модулю 2:		50	10		10	30	
Змістовий модуль 3. Правові основи банківської діяльності, грошового обігу і розрахунків та валютного регулювання							
10.	Тема 11. Правове регулювання банківської діяльності .	14	4		2	8	
11.	Тема 12 Правове регулювання страхової діяльності .	12	2		2	8	
11.	Тема 13 Правові засади грошового обігу і розрахунків.	14	2		4	8	
12.	Тема 14 Правові основи валютного регулювання та валютного контролю.	10	2		2	6	
Всього по змістовому модулю 3:		50	10		10	30	
Всього годин по дисципліні:		150	30	-	30	90	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Фінанси, фінансова система та публічна фінансова діяльність.	2
2	Тема 2. Предмет, метод та система фінансового права як галузі права.	2
3	Тема 3. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини	2
4	Тема 4. Правові основи фінансового контролю.	2
5	Тема 5. Фінансово-правова відповідальність	2
6	Тема 6. Бюджетне право та процес	2
7	Тема 7. Правові засади регулювання публічних доходів. Податкове право.	2
8	Тема 8. Правове регулювання цільових позабюджетних фондів.	2
9	Тема 9. Правовідносини у сфері публічного кредиту.	2
10	Тема 10. Правове регулювання публічних видатків і кошторисно-бюджетного фінансування	2
11	Тема 11. Правове регулювання банківської діяльності.	2
12	Тема 12. Правове регулювання страхової діяльності.	2
13	Тема 13. Правові засади регулювання грошового обігу і розрахунків.	4
14	Тема 14. Правові основи валютного регулювання та валютного контролю.	2
	Разом	30

7. Самостійна робота студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Фінанси, фінансова система та публічна фінансова діяльність.	6
2	Тема 2. Предмет, метод та система фінансового права як галузі права.	6
3	Тема 3. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини	6
4	Тема 4. Правові основи фінансового контролю.	6

5	Тема 5. Фінансово-правова відповідальність	6
6	Тема 6. Бюджетне право та процес.	6
7	Тема 7. Правові засади регулювання публічних доходів. Податкове право.	6
8	Тема 8. Правове регулювання цільвих позабюджетних коштів.	6
9	Тема 9. Правовідносини у сфері публічного кредиту. .	6
10.	Тема 10.Правове регулювання публічних видатків і кошторисно-бюджетного фінансування	6
11	Тема 11.Правове регулювання банківської діяльності.	8
12	Тема 12. Правове регулювання страхової діяльності.	8
13	Тема 13.Правові засади грошового обігу та розрахунків.	8
14	Тема 14. Правові основи валютного регулювання та валютного контролю.	6
	Разом	90

Самостійна робота передбачає пошук та опрацювання студентами рекомендованої літератури, підготовку рефератів і наукових доповідей, виконання завдань, спрямованих на розвиток самостійності та ініціативності, а також індивідуальних завдань у рамках підготовки до участі в конференціях і олімпіадах.

Самостійна робота студентів в робочій програмі навчальної дисципліни планується до кожної теми у певній кількості годин. Конкретні навчальні завдання визначаються у навчально-методичних комплексах з дисципліни до кожного окремого аудиторного заняття для кожної категорії студентів, залежно від форми навчання (денна або заочна).

Основними завданнями самостійної роботи студентів є підготовка до семінарських та практичних занять відповідно до рекомендацій, висловлених науково-педагогічним працівником під час читання лекцій з дисципліни, а також планів семінарських занять та завдань до кожної теми, що визначені у навчально-методичному комплексі щодо самостійного вивчення окремих нормативно-правових актів, теоретичних питань та розділів навчальних посібників з дисципліни.

Систематичне і в повному обсязі виконання завдань для самостійної роботи є обов'язковою умовою успішного засвоєння змісту великого та дуже мобільного фінансового законодавства. Студенти мають виходити з того, що контроль за виконанням завдань для самостійної роботи викладач має здійснюватися регулярно (під час опитування на заняттях, під час кожного проміжного модульного контролю (для студентів денної форми навчання),

у тому числі шляхом перевірки обсягу та змістовності записів щодо виконання завдань для самостійної роботи у робочих зошитах студентів усіх форм навчання.

8. Індивідуальне завдання

1. Фінансово-правові відносини, їх структура і особливості.
2. Фінансово-правові норми, їх структура і види.
3. Фінансова система України.
4. Поняття і функції фінансів.
5. Поняття і система фінансового права.
6. Методи і джерела фінансового права.
7. Фінансово-правові акти та їх різновиди.
8. Поняття і види фінансового контролю.
9. Ревізія як основний метод фінансового контролю, її види.

Оформлення результатів ревізії.

10. Правове положення і функції державних органів, які здійснюють фінансовий контроль в Україні.

11. Рахункова палата України: правовий статус, завдання, функції, повноваження.

12. Зміст та особливості перевірки, обстеження, аналізу і ревізії.

13. Поняття, зміст і особливості бюджетно-правових відносин.

14. Бюджетний устрій України та бюджетна система.

15. Зміст актів про бюджет.

16. Поняття і порядок кошторисно-бюджетного фінансування.

17. Поняття і зміст бюджетного процесу.

18. Порядок складання проекту бюджету, бюджетна резолюція.

19. Порядок розгляду і затвердження проекту бюджету.

20. Порядок виконання бюджету, компетенція Державного казначейства України.

21. Звітність про виконання бюджету, її види.

22. Класифікація податків.

23. Податкова система України: поняття, принципи і структура.

24. Поняття і види податкових пільг.

25. Елементи податку як юридичної категорії.

26. Принцип резидентства у податковому праві.

27. Правовий статус, завдання, функції, права і обов'язки Державної податкової служби України.

28. Поняття податку, принципи оподаткування.

29. Податок на прибуток підприємств.

30. Податок на доходи фізичних осіб.

31. Плата за землю і плата за користування надрами.

32. Акцизний податок.

33. Митні платежі.

34. Податок на додану вартість.

35. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу.
36. Юридична відповідальність за податкові правопорушення.
37. Правовий статус, функції і повноваження Національного банку України.
38. Правове положення та функції комерційних банків.
39. Порядок ліцензування банківських операцій.
40. Види банківських кредитів.
41. Принципи організації, види та умови банківського кредитування.
42. Види банківських операцій.
43. Правові засади безготівкового грошового обігу.
44. Основні види банківських розрахункових документів.
45. Порядок відкриття рахунків у банках.
46. Правовий статус Міністерства фінансів України.
47. Правові основи регулювання грошової системи України.
48. Класифікація державного боргу.
49. Правове регулювання і класифікація державного кредиту.
50. Поняття і правовий режим внутрішнього боргу України.
51. Зовнішня і внутрішня валютна політика України.
52. Державна податкова політика.
53. Поняття та умови розголошення банківської таємниці.
54. Поняття і функції страхування.
55. Сучасні галузі і види страхування.
56. Поняття та види обов'язкового страхування.
57. Державний нагляд за страховою діяльністю.
58. Організація і регулювання страхової справи в Україні.
59. Поняття і види валютних цінностей.
60. Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання. Відповідальність за порушення валютного законодавства України.

9. Методи навчання

Дисципліна "Фінансове право" включає такі види занять як лекції, семінарські, практичні заняття, а також самостійну і індивідуальну роботу студента, а також модульний контроль.

Вивчення фінансового права рекомендується почати з ознайомлення з тематичним планом, який містить структуру курсу, з планами семінарських та практичних занять, завданнями для самостійної роботи та тематикою рефератів, доповідей. В результаті студент отримує уяву про завдання, що має виконати під час вивчення курсу «Фінансове право», а також методичні рекомендації для самостійного опрацювання матеріалу та підготовки до занять з метою засвоєння основних, сформульованих на підставі сучасних теоретичних положень і новітнього фінансового законодавства України. Особливу увагу при цьому слід приділити тим темам, при вивченні яких не передбачена лекція.

Лекційні заняття з фінансового права являють собою найбільш економічний спосіб передачі й засвоєння навчальної інформації, зокрема щодо розуміння найсуттєвіших чи проблемних питань теорії та чинного законодавства. Вони проводяться переважно з використанням мультимедійного проектора, що підвищує ефективність засвоєння матеріалу, робить його доступнішим, сприяє активізації студентів.

На *семінарські заняття* виносяться найбільш складні проблеми, які націлюють студентів на всебічне і дискусійне обговорення тем.

Для повного оволодіння теоретичним і нормативним матеріалом з відповідного розділу (теми) необхідно опрацювати матеріали з фінансового права, які публікуються в періодичних виданнях, з'являються на відповідних сайтах інтернету, та слідкувати за змінами у фінансовому законодавстві України. При підготовці до семінарських та практичних занять студенти можуть скористатися консультацією науково-педагогічних працівників кафедри, які викладають фінансове право, під час їх чергування на кафедрі згідно з відповідним графіком. Крім того, ознайомитися з кафедральними дидактичними матеріалами та методичними розробками, а також з навчальною та науковою літературою, яка є в наявності в бібліотеці інституту, академії та інших бібліотеках м. Києва.

До кожної теми семінарського заняття наведено ряд ключових понять, які слід законспектувати в окремому зошиті (або розділі робочого зошиту) у формі термінологічного словника.

Сформульовані в навчально-методичному комплексі контрольні питання до кожного семінарського та практичного заняття доцільно постійно використовувати для самоконтролю стану готовності до відповідних занять по темі, а також до рубіжного модульного контролю.

Практичні заняття мають на меті закріпити лекційний матеріал та обговорені на семінарі з конкретної теми теоретичні положення з фінансового права у ході розв'язання практичних завдань, ситуацій, правових колізій із застосуванням чинного законодавства тощо.

Самостійна робота є індивідуальним видом роботи кожного студента по опрацюванню та осмисленню за допомогою матеріалів лекцій та відповідних розділів навчальних посібників фінансового законодавства та прикладів правозастосовчої практики.

першоджерелами та і оцінюється лектором або викладачем за результатами виступів на семінарах, конференціях та при проведенні практичних занять. Систематичне і в повному обсязі виконання завдань для самостійної роботи є обов'язковою умовою успішного засвоєння змісту основних інститутів фінансового права.

Студент матиме право, керуючись списком рекомендованих тем рефератів, що містить навчально-методичний комплекс, обрати одну з них та, після узгодження її з викладачем, підготувати тільки один реферат протягом всього періоду вивчення дисципліни. За написання та презентацію реферату студент може отримати до 10 балів (5 за текст, 5 за вміння тезово, чітко та в повному обсязі викласти зміст реферату за 4-5 хвилини).

Індивідуальна робота проводиться зі студентами, які з різних причин пропустили значну кількість навчальних занять, з метою виявлення рівня їх підготовки, проблемних питань у навчанні та засвоєнні матеріалу, а також з метою виправлення незадовільних оцінок, отриманих під час семінарських і практичних занять та відпрацювання пропусків.

Модульно рейтинговий контроль. Кожний студент, відповідно до програми курсу, після завершення вивчення кожного змістового модуля зобов'язаний здати модульний контроль (в письмовій формі) і отримати у сукупності із поточними оцінками не менше 60 балів. Підсумковий рейтинговий бал за дисципліну визначається по завершенню її вивчення як середнє арифметичне суми балів за результатами вивчення обох змістових модулів і служить основою для визначення підсумкової оцінки за дисципліну. Остання збільшується на певну кількість балів (максимум 10), що відзначає досягнення студента у науковій роботі з фінансово-правової тематики (виступи з доповідями на наукових конференціях, підготовка мультимедійних презентацій з окремих тем тощо), а також оцінку за реферат.

Студентам виділяється також час для консультацій з викладачами кафедри.

10. Методи контролю

Технологія застосування різних методів контролю знань студентів з дисципліни "Фінансового право" передбачає проведення попереднього, поточного контролю успішності навчання, проміжного модульного контролю і підсумкового контролю студентів.

Оцінка якості засвоєння навчальної дисципліни «Фінансове право» студентами денної форми навчання включає поточний контроль успішності, проміжний модульний контроль, підсумковий контроль, а студентами та слухачами заочної форми навчання – поточний контроль успішності та підсумковий контроль.

Для проміжного модульного контролю засвоєння студентами денної форми навчання навчального матеріалу, що вивчається під час аудиторних занять і самостійної роботи в межах першого та другого модуля, передбачено проведення модульної контрольної роботи, зміст, порядок проведення якої, а також методика оцінювання знань наводяться в робочих навчальних програмах, що містяться у відповідних навчально-методичних комплексах з дисципліни «Фінансове право».

Попередній контроль знань студентів

Попередній контроль являє собою діагностику вхідного рівня знань студентів, який дає змогу визначити наявний рівень знань студентів на початку вивчення дисципліни чи на початку вивчення конкретної теми. Формою попереднього контролю є вхідний контроль знань. Він проводиться на 1-му семінарському занятті з метою оцінки залишкових знань студентів,

отриманих під час вивчення циклу дисциплін на попередніх курсах. Попередній контроль здійснюється у вигляді перевірки і оцінки залишкових знань студентів з навчальних дисциплін, що є базовими для вивчення навчальної дисципліни «Фінансове право», а також через деякий час після підсумку першого змістового модуля на початку наступного. Вхідний контроль знань проводиться у формі письмової роботи з визначення певних понять, категорій чи норм права протягом 10-15 хвилин на початку заняття.

Оцінка вхідного контролю знань студентів дорівнює звичайній оцінці за семінарське чи практичне заняття.

Поточний контроль знань студентів

Поточний контроль знань є органічною частиною всього навчального процесу і слугує засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу з дисципліни «Фінансове право».

Оцінювання знань студентів на основі даних поточного контролю знань відбувається:

1) з допомогою перевірки якості засвоєння студентами програмного матеріалу дисципліни «Фінансове право» з кожної окремої теми, оцінювання відповідей на семінарських та практичних заняттях, тексту реферату та вміння його виголошувати і захищати, участі у науковій роботі (написання наукової роботи, підготовка рецензії на публікацію з фінансово-правової тематики, підготовка доповіді, повідомлення та аналітичних матеріалів з фінансового права тощо;

2) з допомогою перевірки якості виконання завдань для самостійної роботи, зокрема за конспектами матеріалів для підготовки до семінарських і практичних занять, а також словника термінів з фінансового права тощо;

3) шляхом оцінювання якості та повноти виконання завдань двох модульних контрольних робіт.

Поточний контроль на семінарських та практичних заняттях проводиться з метою виявлення готовності студентів до занять у таких формах:

- вибіркового усного опитування перед початком занять;
- фронтального стандартизованого усного та/або письмового опитування студентів за основними питаннями теми заняття;
- фронтальної перевірки виконання домашніх завдань; виклику до дошки окремих студентів для самостійного розв'язування практичних завдань чи ситуацій;
- експрес-опитування, що являє собою або суцільне опитування всіх присутніх студентів групи, або вибіркове опитування частини студентів групи;
- тестування;
- реферативних повідомлень та їх обговорень;
- інше.

В ході семінарського чи практичного заняття студент може отримати як позитивну оцінку (3-5 балів), так і негативну оцінку (2 бали).

В ході вивчення дисципліни студент має право підготувати і захистити один реферат або наукову доповідь (у т.ч. з мультимедійним супроводженням) на обрану ним особисто або рекомендованою викладачем тему. Такі види творчих індивідуальних робіт оцінюватимуться максимально в 10 балів (так за текст реферату можна отримати максимум 5 балів, а за презентацію та захист реферату - 5 балів). Ці оцінки додаються до середньоарифметичної кількості балів за результатами оцінювання кожного з двох змістових модулів, тобто серйозно покращують підсумкову рейтингову оцінку результатів вивчення дисципліни «Фінансове право» за національною шкалою та за шкалою ECTS.

Самостійна робота студентів передбачає цілеспрямований пошук ефективних способів вивчення дисципліни «Фінансове право», свідоме ставлення та послідовність в роботі, вміння використовувати наявну літературу і нормативну базу, планувати власну роботу. Самостійна робота студента оцінюється за 10-20 бальною шкалою за кожен змістовий модуль (залежно від кількості тем опрацьованих самостійно), а оцінка за її виконання є органічною складовою оцінки модульної контрольної роботи в балах за шкалою ECTS.

Самостійна робота передбачає виконання письмових завдань до кожного змістовного модуля в окремому зошиті, які перевіряються та оцінюються викладачем разом з модульною контрольною роботою.

Проміжний модульний контроль

Проміжний модульний контроль з дисципліни «Фінансове право» у відповідності до її структури проводиться двічі у формі контрольної перевірки стану засвоєння студентами навчального матеріалу двох змістових модулів. Для написання модульної контрольної роботи студентам надається 30 хвилин на останньому аудиторному занятті відповідного змістового модуля. Кількість варіантів модульних робіт становить 5. Відмова від написання модульної роботи розцінюється як негативна відповідь (оцінка FX).

При виконанні модульних контрольних робіт оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування певного змістового модуля. До складу завдань конкретної модульної контрольної роботи, відповідно до специфіки фінансового права включаються:

- 30 тестових завдань;
- виконання самостійної роботи в окремому зошиті.

Мінімальна позитивна оцінка результатів проміжного модульного контролю розрахована наступним чином: до оцінки в балах за модульну контрольну роботу додаються сума оцінок (балів) за результатами поточного контролю та сума оцінок (балів) за відпрацювання пропущених семінарських та практичних занять та незадовільних оцінок, становить 60

балів за шкалою ECTS (відповідає оцінці "задовільно" за національною шкалою).

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль знань студентів денної форми навчання з дисципліни «Фінансове право» проводиться за результатами рейтингової оцінки за увесь період вивчення даної дисципліни або у разі незадовільної оцінки студента чи за його бажанням її підвищити – у формі заліку.

Для розрахунку рейтингової підсумкової оцінки використовується єдина бальна система оцінювання академічної успішності студентів з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Для студентів та слухачів заочної форми навчання підсумковий контроль знань здійснюється шляхом проведення заліку в усній та/або письмовій формі за відповідними білетами або тесовими заліковими завданнями.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Враховуючи Положення про організацію навчального процесу НАВС та єдину бальну систему оцінювання академічної успішності студентів з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS, розрахунок максимальної вартості (оцінок в балах) першої та другої модульних контрольних робіт з дисципліни "Фінансове право" здійснюється наступним чином.

1. Модульна контрольна робота до змістового модуля №1.

Максимально можлива кількість балів, яку отримує студент під час написання 1-ої модульної контрольної роботи розраховується за наступною формулою: 100 балів, мінус кількість балів розрахованих за наступною формулою: число 5, що відповідає оцінці „5“, треба помножити на кількість семінарських та практичних занять у змістовому модулі за період до модульного контролю та розділити навпіл.

Для даної модульної контрольної роботи максимально можлива кількість балів, яку може отримати студент дорівнює $100 - (5 \text{ помножене на } 7 \text{ аудиторних занять та поділене на } 2) = 83 \text{ бали}$.

Враховуючи зміст та обсяг навчального матеріалу, що містить конкретний змістовий модуль з дисципліни "Фінансове право", встановлюємо вартість кожного складового елемента модульної роботи:

1. 15 тестових питань: 1 правильна відповідь = 3 бали, разом 45 балів.
  2. Теоретичне питання: 8 балів
  3. Самостійна робота – 30 балів.
- Разом: 83 бали.

Викладач, оцінюючи модульну роботу, повинний виявити кількість правильних відповідей на тестові питання та оцінити відповідь на

теоретичне питання. Результатом буде сума отриманих балів за кожне завдання модульної роботи.

2. Модульна контрольна робота до змістового модуля №2.

Максимально можлива кількість балів, яку отримує студент під час написання 2-ої модульної контрольної роботи розраховується за вищенаведеною формулою і дорівнює: $100 - (5 \text{ помножене на } 8 \text{ аудиторних занять та поділене на } 2) = 80$ бали .

Враховуючи зміст та обсяг навчального матеріалу, що містить другий змістовий модуль з дисципліни "Фінансове право", встановлюємо вартість кожного складового елементу модульної контрольної роботи:

1. 15 тестових питань: 1 правильна відповідь = 3 бали, разом 45 балів.
  2. Теоретичне питання: 10 балів
  3. Самостійна робота – 25 балів.
- Разом: 80 балів.

Викладач, оцінюючи модульну контрольну роботу, повинний виявити кількість правильних відповідей на тестові питання та оцінити відповідь на теоретичне питання. Результатом буде сума отриманих балів за кожне завдання модульної роботи.

3. Модульна контрольна робота до змістового модуля №3.

Максимально можлива кількість балів, яку отримує студент під час написання 3-ої модульної контрольної роботи розраховується за вищенаведеною формулою і дорівнює: $100 - (5 \text{ помножене на } 6 \text{ аудиторних занять та поділене на } 2) = 85$ бали .

Враховуючи зміст та обсяг навчального матеріалу, що містить другий змістовий модуль з дисципліни "Фінансове право", встановлюємо вартість кожного складового елементу модульної контрольної роботи:

1. 15 тестових питань: 1 правильна відповідь = 3 бали, разом 45 балів.
  2. Теоретичне питання: 10 балів
  3. Самостійна робота – 30 балів.
- Разом: 85 балів.

Викладач, оцінюючи модульну контрольну роботу, повинний виявити кількість правильних відповідей на тестові питання та оцінити відповідь на теоретичне питання. Результатом буде сума отриманих балів за кожне завдання модульної роботи.

У разі отримання за змістовий модуль, або за заліковий кредит, тобто за дисципліну в цілому, оцінку більше ніж 100 балів, в журналі академічної групи пропоставляється 100 балів.

Якщо підсумкова рейтингова бальна оцінка за змістовий модуль становить менше 60 балів, або у разі відсутності студента під час написання (перескладання) модульної контрольної роботи, студент не допускається до написання наступної модульної контрольної роботи.

Складання поза терміном визначеним у розкладі або перескладання модульної контрольної роботи відбувається, як правило, під час планових чергувань відповідного викладача на кафедрі.

Водночас слід враховувати, що студенти мають право на оцінку відпрацювання незадовільних оцінок або пропущених семінарських та практичних занять за шкалою 3-4 бали, з урахуванням суми цих оцінок, отриманих за період вивчення змістового модуля при визначенні підсумкової оцінки із змістового модуля.

Оцінки за відпрацювання пропущених занять або незадовільних оцінок виставляється у тому ж розділі журналу навчальної групи, в якому відмічається сам факт відпрацювання.

Фактична оцінка за виконання модульної контрольної роботи та підсумкова рейтингова оцінка за змістовий модуль у балах (за 100-бальною шкалою) проставляються у журналах навчальних груп в спеціально передбачених для цього 2-х паралельних колонках (оцінка за модульну контрольну роботу - перша колонка; підсумкова оцінка в балах за змістовий модуль в цілому - друга колонка).

Підсумковий контроль та розрахунок рейтингової підсумкової оцінки

Підсумкова рейтингова оцінка знань студентів за результатами вивчення дисципліни "Фінансове право" (залікового кредиту) здійснюється шляхом розрахунку за наступною формулою: до середнеарифметичної кількості балів, отриманих за підсумками вивчення трьох змістових модулів додаються відповідні додаткові бали за активну творчу навчальну та наукову роботу на протязі усього періоду вивчення дисципліни.

Підсумковий контроль знань студентів у формі **екзамену** відбувається у разі бажання студента отримати більш високу оцінку або у разі незадовільної рейтингової оцінки студента (менше 60 балів).

Для розрахунку рейтингової підсумкової оцінки пропонується використати єдину бальну систему оцінювання академічної успішності студентів з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

При цьому слід враховувати, що студент протягом вивчення дисципліни (семестрової частини дисципліни) може підготувати не більше одного реферату (наукові доповіді, рецензії, мультимедійної презентації навчального матеріалу тощо) з дисципліни.

Якщо сума балів за вивчення дисципліни в цілому (залікового кредиту) складає більше 60 балів, студент може отримати зарахування екзамену без складання.

У разі отримання меншої суми балів або бажання підвищення підсумкової рейтингової оцінки з дисципліни, складання заліку є обов'язковим.

Екзамен приймає досвідчений викладач, який має наукову ступень та проводив семінарські та практичні заняття.

Екзамен проводиться у формі письмового тестування (за допомогою, затверджених у встановленому порядку, тестових залікових завдань) або в усній формі із використанням, затверджених у встановленому порядку білетів.

Тести складаються з вибірових завдань усіх модульних контролів та затверджуються у тому порядку, що й залікові білети разом з навчально-методичним комплексом з дисципліни.

Екзаменаційне завдання повинно виконуватися студентами виключно самостійно. Тому у разі використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент знімається із екзамену й одержує оцінку «незадовільно».

Підсумкова позитивна рейтингова оцінка за дисципліну або отримана за результатами складання екзамену виставляється в журналі обліку успішності, у заліковій відомості та заліковій книжці студента за вище наведеною шкалою ECTS (літери, бали) та національною шкалою - «відмінно», «добре», «задовільно»

Критерії оцінювання студентів заочної форми навчання:

Відповідь на оцінку "відмінно" оцінюється, якщо:

- студент дав розгорнутий, вичерпний виклад змісту теоретичного питання, в якому присутній повний перелік основних понять, категорій та законів, необхідних для розкриття змісту питання;
- студент продемонстрував знання нормативного та законодавчого матеріалу, правильні посилання на конкретні джерела під час розкриття теоретичного питання ;
- відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань.

Відповідь на оцінку "добре" оцінюється, якщо:

- порівняно з відповіддю на найвищий бал відсутній хоча б один з вказаних вище критеріїв, необхідних для вичерпної відповіді;

- хід виконання завдання є правильним, але допущені незначні помилки в трактуванні.

Відповідь на оцінку "задовільно" оцінюється, якщо:

- відповідь на теоретичне питання малообґрунтована, неповна, з визначенням лише основних понять;

- студент не знайомий з нормативно-правовими актами у сфері фінансового права, а звідси не посилається на них, або посилається неправильно;

- студент лише з допомогою викладача може зрозуміти та виправити свої помилки.

Відповідь на оцінку – "незадовільно" оцінюється, якщо:

- характер відповіді дає підставу стверджувати, що студент не може зрозуміти суть завдань контрольної роботи чи не знає правильної відповіді на поставлені питання;

- відповідь студента елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про зміст нормативно-правових актів у сфері фінансового права;

- студент не може самостійно сформулювати основні поняття, категорії фінансового права тощо;

- допущені грубі помилки, і студент не може їх виправити;

- студент не вміє робити обґрунтовані висновки;

12. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Фінансове право» включає:

- програму з навчальної дисципліни «Фінансове право»;

- навчальні посібники з фінансового права у бібліотеці НАВС

- Фінансове право : навч. посіб. (за кредитно-модульною сист.)/ [Д. М. Павлов О. А. Кузьменко, А. Г. Чубенко та ін.]. – К. : КНТ, 2009. – 520 с.

- інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних занять, які містяться у навчально-методичному комплексі з дисципліни «Фінансове право»;

- завдання для самостійної роботи студентів, які містяться у навчально-методичному комплексі з дисципліни «Фінансове право»;

- тестові завдання до семінарських, практичних занять, які містяться у навчально-методичному комплексі з дисципліни «Фінансове право»;

- модульні контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу;

- методичні матеріали для студентів з питань самостійного опрацювання фахової літератури, написання рефератів, наукових робіт, які

містяться у навчально-методичному комплексі з дисципліни «Фінансове право»;

- навчально-методичний комплекс з дисципліни «Фінансове право».

Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Мультимедійний проектор, комп'ютер.

13. Рекомендована література

Базова

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – К.: Юрінком Інтер, 1996. – 80 с.
2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року N 2456-VI // Відомості Верховної Ради. – 2010.
3. Митний кодекс України (зі змінами і доповненнями). – К.: Кондор, 2011.
4. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року // Офіційний вісник України. – 2010. - № 92.
5. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40-44, ст. 356.(зі змінами і доповненнями станом на 01.06.2010)
6. Закон України „Про Національний банк України” // ВВРУ – 1999 - № 29 (зі змінами та доповненнями).
7. Закон України “Про банки і банківську діяльність” // ВВРУ. – 2000. - № 21.(зі змінами і доповненнями).
8. Закон України «Про страхування» від 7 березня 1996 року N 85/96-ВР
9. Закон України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» від 26 червня 1997 року N 400/97-ВР
10. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18 січня 2001 року N 2240-III
11. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12 липня 2001 року № 2664-III // ВВР. - 2002, № 1.
12. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 2-3, ст.11) 8 липня 2010 року N 2464-VI
13. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму» від 28 листопада 2002 року № 249-IV, ВВР, 2003, № 1.

14. Закон України “Про аудиторську діяльність” // ВВРУ. – 1993. - № 23.(зі змінами і доповненнями)

15. Закон України “Про державну податкову службу в Україні” (в ред. Від 5 лютого 1998 року)// Закони України, 1999.(зі змінами і доповненнями)

16. Закон України “Про Рахункову палату Верховної Ради України” // ВВРУ. – 1996. - № 46.

Основна література:

1. Антипов В. І., Білецька Г. М., Воронова Л. К., Дюрядін В. П., Забродський В. М. Словник фінансово-правових термінів / Національна академія держ. податкової служби України. НДІ фінансового права / Лідія Костянтинівна Воронова (заг.ред.). — Ірпінь, 2006. — 343с.

2. Антошкіна В.К., Сирота А.І. Фінансове право: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.. — Донецьк : Юго-Восток, 2005. — 367с.

3. Банківська система у формуванні та підтриманні рівноважних станів в економіці : монографія / Т. Г. Савченко. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2012. - 368 с.

4. Берлач А.І. Фінансове право України: Навч. посіб. для дистанційного навчання вищ. навч. закладів / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". — К. : Ун-т "Україна", 2006. — 288с.

5. Бурбело О.А., Малаєва Т.В. Фінансове право: Навч.- практ. посібник / Луганський держ. ун-т внутрішніх справ — Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2006. — 259с.

6. Бюджетний кодекс України. Науково-практичний коментар: станом на 1 берез. 2011 р. / за ред. Л. К. Воронової, М. П. Кучерявенка. — Х.: Право, 2011. — 608 с.

7. Головка О.М. Фінансова адміністрація Російської імперії в Україні (кінець XVIII - початок XX ст.): Історико-правове дослідження. — Х. : СІМ, 2005. — 448с.

8. Зюнькін А.Г. Фінансове право: навч. посіб. для студ. ВНЗ / Міжрегіональна академія управління персоналом. — 4-те вид., доп. — К. : Персонал, 2008. — 561с.

9. Іванський А.Й. Словник фінансово-правових і банківських законодавчих термінів України. — О. : Фенікс, 2004. — 180с.

10. Ковальчук А.Т. Фінансове право України. Стан та перспективи розвитку. — К. : Парламентське видавництво, 2007. — 488с.

11. Конох М.С., Хрідочкін А.В. Фінансове право: навч. посіб. для практ. занять / Дніпродзержинський держ. технічний ун-т — Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2008. — 80с.

12. Легкова М.Ф. Фінансове право: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни / Київський національний економічний ун-т. — К. : КНЕУ, 2005. — 120с.

13. Мілявський М.Ю., Мілявська Е.П., Андрєєв П.С. Навчальний посібник до самостійної роботи з дисципліни "Фінансове право": для студ. денної форми навчання / Донбаська держ. машинобудівна академія. — Краматорськ : ДДМА, 2007. — 208с.

14. Податкове право України: підручник / М. П. Кучерявенко — Х.: Право, 2012. — 528 с.
15. Податковий кодекс України: постатейний коментар: у 2 ч. / В. В. Білоус, Л. К. Воронова, О. О. Головашевич та ін. ; за ред. М. П. Кучерявенка. — Х.: Право, 2011. — Ч. 1. — 704 с.
16. Понікаров В.Д., Ялдин І.В., Назаренко В.В. Фінансове право: Навч. посіб. / Харківський національний економічний ун-т. — 2.вид., стер. — Х. : ВД "Інжек", 2006. — 200с.
17. Поняття та види суб'єктів фінансового права : монографія / М. О. Перепелиця ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - Х. : Право, 2012. - 269 с.
18. Принципы фінансового права : материалы междунар. науч.-практ. конф., Харьков, 19-20 апреля 2012 г. / Нац. ун-т "Юрид. акад. Украины им. Ярослава Мудрого", Нац. акад. правовых наук Украины ; [ред. кол.: В. Я. Таций и др.]. - Х. : Право, 2012. - 319 с.
19. Фінанси та кредит: бюджетна система, місцеві фінанси, фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, податкова система : навч. посіб. для самост. підготов. до комплекс. держ. екзамену з фаху / Бедринець М. Д. [та ін.] ; під заг. ред. д.е.н., проф. Тарангул Л. Л. ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Чернівці : Прут, 2012. - 251 с.
20. Фінансова грамотність : підручник / [О. І. Білик та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко ; Ун-т банк. справи Нац. банку України (м. Київ). - К. : УБС НБУ, 2012. - 322 с.
21. Фінансове право України: Навч. посібник [для студ. вищ. Навч. закл.] / [Л.К. Воронова, М.П. Кучерявенко, Н.Ю. Пришва та ін.]; - К.: Правова єдність, 2009. — 395 с. С. 116-117.
22. Фінансове право: навч. посіб. / За заг. ред. Д.М. Павлова, О.А. Кузьменко, А.Г. Чубенка. — К.: КНТ, 2009.— 520 с.
23. Фінансове право: підручник для студ. вищих навч. закл. / О.П. Гетманець (відп.ред.), О.М. Бандурка (уклад.). — Х. : Еспада, 2008. — 416с.
24. Фінансово-правове регулювання державної підтримки сільськогосподарського виробництва в Україні: стан та перспективи удосконалення : монографія / В. І. Курило, В. В. Мушенко. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2012. - 159 с.

13. Інтернет – ресурси:

1. www.ac-rada.gov.ua- Офіційний сайт Рахункової палати України
2. www.customs.gov.ua- Офіційний сайт Державної митної служби
3. www.kmu.gov.ua- Офіційний сайт Кабінету Міністрів України
4. www.mfu.gov.ua- Офіційний сайт Міністерства фінансів України
5. www.nbu.gov.ua-Офіційний сайт Національного банку України
6. www.pravoznaves.com.ua- Електронна бібліотека юридичної літератури «Правознавець»
7. www.ac-rada.gov.ua- Офіційний сайт Верховної Ради України
8. www.sta.gov.ua- Офіційний сайт Державної податкової адміністрації

9. www.stat.gov.ua- Офіційний сайт Державного комітету статистики України

10. www.stat.gov.ua- Офіційний сайт Державного комітету статистики України

11. www/treasury.gov.ua- Офіційний сайт Державного казначейства України

12. [http:// economicus/ ru](http://economicus.ru) – економічний портал, головна мета якого, - надання якісної інформації по найширшому спектру економічних дисциплін.

13. [http:// www. Libertarium. ru](http://www.Libertarium.ru) – Колекція текстів російських вчених з проблем економічної теорії і економічної політики, переклади статей та книг відомих західних економістів.

14. [www. nber.org](http://www.nber.org) – Національне бюро економічних досліджень США.

15. [www. oecd. org](http://www.oecd.org) - Організація економічного співробітництва та розвитку.

16. [www.cera. newshool. edu/het](http://www.cera.newshool.edu/het) – сайт по історії економічної думки.

Шкала оцінювання

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Поточний контроль навчальної діяльності студентів здійснюється під час практичних завдань. Він включає: експрес-опитування, врахування активності студентів під час практичного заняття. Також до цього виду оцінювання відносяться: задавання проблемних питань під час практичного заняття, прийняття участі в обговоренні питань та розв'язуванні задач.

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
A(відмінно)	90-100	Відмінно (зараховано)
B(дуже добре)	82-89	Добре
C (добре)	75-81	(зараховано)

D(задовільно)	67-74	Задовільно (зараховано)
E(достатньо)	60-66	
FX(незадовільно) з можливістю повторного складання	35-59	Незадовільно (незараховано)
F(незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	1-34	

Студенти, які набрали за результатами вивчення курсу необхідну кількість балів ($\Rightarrow 60$), отримують оцінку відповідно до набраного рейтингу;

Студенти, які набрали протягом семестру рейтинг з кредитного модуля менше 60 балів, зобов'язані скласти екзамен. Максимальна кількість балів за екзамен складає 25 (тобто 25 відсотків від загальної кількості балів).

Форми контролю

У процесі контролю рівня сформованості компетентностей студентів використовуються такі його форми: індивідуальний, груповий, фронтальний, комбінований; самоконтроль; взаємоконтроль.

Критерії оцінювання знань студентів

Рівні компетентності	Критерії оцінювання	За 100-бальною
Низький (недостатній)	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, викладає його фрагментарно.	1-49
Середній (репродуктивний)	Студент дає неповну відповідь на запитання, володіє матеріалом на репродуктивному рівні, здатний відтворити значну його частину, робить спроби	50-69

Достатній (конструктивний)	Студент дає досить повну відповідь на поставлені запитання з незначними неточностями. Певною мірою володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його при виконанні практичних завдань. Розв'язує практичні завдання в стандартних	70-89
Достатній (творчий)	Студент дає вичерпну відповідь на запитання, виявляє ґрунтовні теоретичні знання та уміння застосовувати їх у різноманітних педагогічних ситуаціях. Може наводити переконливі оригінальні приклади з практики для	90-100

Критерії оцінювання знань студентів за результатами екзамену

Критерії оцінювання	За 100- бальною
Частково та поверхово розкриті лише окремі положення питання і допущені при цьому певні суттєві помилки, котрі значно впливають на загальне розуміння питання; поверхово, з помилками визначені ті чи інші поняття або сформульовані висновки з теоретичного положення, але з суттєвими помилками.	0-5
Правильно визначено сутність питання. При цьому недостатньо або поверхово розкрито більшість його окремих положень, існують окремі помилки, які частково впливають на загальне розуміння проблеми; частково і поверхово визначено те чи інше поняття або сформульовано висновок з теоретичного положення, але з неточностями та помилками.	5-15

<p>правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання; правильно, але не повністю дали визначення поняття або поверхово проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення; правильно, але лише частково визначили те чи інше поняття або частково проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення.</p>	15-25
<p>Правильно визначено сутність питання, але розкрито його не повністю, з незначними помилками; правильно, але лише частково визначено те чи інше поняття або частково проаналізовано і зроблено висновок з теоретичного положення.</p>	25-30
<p>В цілому розкрито теоретичне питання, однак не повно і з деякими неточностями. При цьому не використано на достатньому рівні обов'язкову літературу; повністю розкрито сутність поняття, подано його чітке визначення або проаналізовано і зроблено висновок з конкретного теоретичного положення.</p>	30-35
<p>Повно та ґрунтовно розкрито теоретичні питання, при цьому використана не лише обов'язкова, а й додаткова література; повністю розкрито сутність понять, подано його чітке визначення або проаналізовано і зроблено висновок з конкретного теоретичного положення.</p>	35-40